

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ДОБАР ПРИМЕР

С НЕМАЧКОГ

природи човечјој лежи подражаваће, а то се види већ и код животиња, где млади све примају од старијих. Подражаваће је кључ за тајну васпитања, оно је врело привикавања, оно је на послетку основ, самостална, слободна рада. С тога добар пример више вреди, особито у млађе доба, него ма како добро написана поука о васпитању; то је присиљавање, којег ни једно дете не осећа, јер оно најпре само слуша и гледа па после и само чини оно, што је видело и чуло. Без примера све је узалудно: све су моралне поуке пусто варање самога себе оне исчезну као дим, оне могу као отров деловати, када дете увиди, да родитељи његови сами не чине, што му сваки дан предикую

Поред лепих речи потребан је дакле и добар пример. Дете је тако нежан, тако осетљив и фини створ, да му и најмања помисао немилосне и опорне речи може у целом животу шкодити. Обично мати мисли да тете — особито женско — не разуме, када она узме грдити оца или кога другог. Често се догађа — па и у одлич-

ним породицама — да се мати пред својим дететом свађа са служинчади не помишљајући, да немилосно и опорно изазива немилосно и опорно срце у детета.

Тешко оној кући, где мати са фриволним погледом непромишљено говори о ружним стварима! Она мисли да дете не разуме, а не зна, да је једна једина непромишљена реч, па и један поглед само доста, да дете наведе на рђав пут! Ко боље гледа, ко боље слуша од детета? Зар ико више од деце истражује оно, што је скривено?

Свака мати обично сматра своје дете персонификованом невиношћу, а баш то дете прима са њезиних усана речи и према тому постаје чедо доброте, лепог осећања или пак — лажи и притворства. Мати често мисли, да дете не разуме, али дође време, кад матери пукне пред очима, да је дете разумело — но — протрч, зече! Доцкан је, ма макар јој мати сада држала хиљаду моралних придика! Она зна, да је мати њезина тако говорила и да мати, ма да је туче, није боља од ње. Нестало је сада оне дивне финоће, оне детиње наив-

ности и лепоте, која нас тако често у срце дира. Девојка се нашла у друштву, где се обично избацују гробе речи, а из очигледно сипају варнице пожуде и страсти. Све би лепо било, али нема више оне лепоте девојчине! Ивер не пада далеко од кладе! Свако је школовање сада довршено!

Добар пример захтева добро дело. Основно је душевнога дара човечјег оно, што стече у детињству у родитељској кући. Па ако у њој (родитељској кући) има у изобиљу добра рада, ту се и виде плодови васпитања, — а то је извор човечје среће. Ко је одрастао у лепом породичном животу, исплетену добрим делима, вазда ће се тога (живота) сећати, па макар у свом животу после постигао не знам какове части. Зар се може свом чеду шта боље дати од ваљана примера у ваљаним делима? Кућевни живот, где се весело ради, који је пун љубави, у којем влада дух љубави и истине, где се гаје узвишеније идеје — зар може другчије деловати него благословено?! Када наше дете сваки дан види само племенита дела, најживље занимање за човечанским, онда оно успева као цвет на сунцу, даје му се прилика, да се угледа на племенита дела, а то угледање рађа навику на ваљан и самостален рад.

Добар чин (рад) је основа слози између старог и младог, између господара и служинчади. Добар чин је основа реда, чистоће и дужности — а то много вреди у очима детињим. Добар чин је већ то, када се дете сваки дан лепо умије и чисто обуче и у опће када се уредно негује (држи), тим се детету већ у почетку пружа леп пример. Добра је, када родитељи пред дететом држе страну учитељу и школи место да их сумњиче. Добро је, када се родитељи много брину о малим као и о великим стварима како о газдовању тако и о одевању и храни. То су управо узорни примери за своје дете. Добро је, ако родитељи увек деле са својим дететом радости његова доба и помажу му, да их ужива у природи, код куће, у лектури, у игри и забави.

Другим речима: Добар чин је увек добар пример, то је оно семе, што нам

рађа стоструким плодом. Слава оним ма-терама, које живе за своју децу дајући им добре примере, јер ови више вреде од сребра и злата. Добар пример је најсигурније средство у васпитању, то је права благодат божја, то је топла зрака небескога светла.

Али на жалост, рђави примери тако су чести у животу. Само једна илустрација, па је доста: Погледајмо само што се данас младежи пружа у речи и слици! Не да се тајити, да у једном делу литерарних и уметничких производа има много ствари, које су до душе намењене само одраслима, али опет често долазе до руку деци и незрелој младежи. Истина има листа и књига где су то ретке ствари, али их на хрпе има у многим новелама, новелетама, романима, па и у књигма за народ, а особито у великом делу дневних листа. Помислимо само на ове последње! Има их таквих, који на свакој страни доносе по једно туце примера свакојаких згода и незгода од последњих дана; ту ти се приповеда о крађи, варању, проневерама, о пропалим лепотама, тма божја извештаја о самоубиствима младих и старих па чак осмогодишњих дечака и девојчица. Тако то иде с дана на дан па хиљадама, можда милијонима деце читају то сваки дан. Ту се баш ништа не мисли! Стоји до душе тамо, да је то лист „за одрасле“, али то није никакав изговор. Па када још наображени родитељи дају својој деци такве листове за читање, ту не помаже никакав савет. То је жалостан пример, из којег се најбоље види, како се мало води бриге о моралу небројене деце. Где је пак морал на ниском степену или где је разједен, ту не помаже ни школа ни црква ни све институције за народно човечанско образовање. Тешко оној деци, која немају добра примера у својој породици! Тим се нехотице доводи хиљадама људи на крив пут, да напослетку клетвом обаспу своје родителје, што су их начинили живим сликама пропалих креатура.

А зар нема баш и много изузетака? — запитаће можда когод. Уздати се, да има. Наравно у колико се може загледати у живот, не би се нашло баш врло много

примера, који би нас могли особито задовољити. Дух времена није баш погодан ваљаном одгајању, о чем се можемо свуда осведочити у друштву као и у канцеларијама. Морална дезинфекција нужнија је можда него она против колере и других заразних болести. Небројени људи сматрају својим средиштем кавану или пивару или вртлог рафинирана друштвена живота: ку-

У Бечу 18. ДЕЦЕМБРА 1892.

ћа им је само ноћиште. А матере врло често немају енергије да покажу добру вољу, без које се добар пример не да ни замислити.

Благо сваком детету, које одрасте у чистом непомућеном породичном животу! Оно ће бити некада зачин друштву и сећаће се свагда оних, који су му добрим примером утрли пут доброј мети,

Ст. Ј. Стојковић

писањик.

ПИСМО О ЗАБАВИШТИМА

из „Педагошких писама“ Јов. Јанка Кнежевића.

(Свршетак).

Ана који, дакле, начин остварује Фребл своју идеју? Човек долази на свет слаб и нејак. Мало по мало почиње, да ојачава. Почиње да се креће, почиње да рукама маха и да хвата, ногама да хода; а уз то, додајмо, нагоне глади и жеђи, којима се кус развија, за тим гледање и слушање, којима се вид и слух развија. Мало по мало, па чула ојачавају, те малиша може да прима утиске безброј предмета у свету. Камо ћемо са тим новим човеком и његовим новим свагама? Камо, ако га нећемо пустити првој и најбољој учитељици, — природи, јер она може највишег и најлепшег, да упише у нову књигу детињих душевних сила...

Али је природа одредила детету, да се игра! И јесте. *Али је природа одредила ту игру за купљење свега оног, што ће детету требати у далем животу;* а то купљење треба да буде уређено и систематски т. ј. кад би пустили дете, да оно само гледа природу, то би оно по својој урођеној дечијој несталности и тежњом за променом, посматрало час овај час онај предмет без икакова реда, те не би слике предмета ухватиле чврста корена у души детињој и због тога, што се само дете не би могло паћи у безброју природних предмета. За то је задаћа забавишта, да упознаје децу са разним предметима и то систематски т. ј. да почне са најједноставнијим предметима, па па даље. И зар не? Дете гледа, и што

види, то му остаје у души. Дете чује, и што чује, и то му остаје у души и т. д. *Једном речи, све, што детиња чула из света скупе, сви ти предмети из света, односно њихова слика, јесу важне психолошке чињенице.* И гле, шта ствара та обична зар игра дечија! И Монтењ вели за ту игру дечију: „Играње дечије није обично играње, као што изгледа, но је то најозбиљнија детиња радња.“

За то је Фребл казао, да пуштамо децу у природу; и да је стварамо, где је нема т. ј. *да се дижу баште.* И тако постадоше дечије баште, односно забавишта, где ће деца да се уче важном „тројејединству“ (Das Dreieinige): слободном раду, навизи и подражавању (вели сам Фребл)¹

А сад, да пређемо на важност забавишта за кућу и школу!

Стара је и природна ствар, да је кућа прва учитељица детету. Отац и мати, па и остали чланови породице су учитељи детету, но мати је од свију први и најглавнији учитељ. Али с'једне стране, како и мати није увек спремна и способна са разних оправданих и неоправданих узрока да врши до крајности свој позив до дечијег школи обвезног времена; како опет с друге стране, новије доба културно корачи нагло напред, те изискује што чвршћу спрему од млађих чланова за овај позив; то су Фреблова забавишта добро дошла

¹ Fr. Fröbl's Kindergartenwesen „Herausg. von Fr. Seidel“ Wien und Leipzig 1883.

кући, јер помажу матери, да се њено дете развија из рана упознавајући се у већем са природом и друштвом.

Управо, да се запитамо, у чему лежи та важност и помоћ кући Фреблове установе? Важност је у томе, што се том установом из рана образују деца за своју саморадњу, (*Selbstthätigkeit*). Та установа пружа средства за ту саморадњу, а та средства не може и нема каде мати да даде из разних узрока, од којих је најважнији превелика породична обвеза, особито у средњим и нижим слојевима, а превелики немар у вишим слојевима.

И шта, дакле, видимо? *Видимо јасно, да је забавиште измена и продужење кућеног васпитања, те да тим оно чини велику услугу кућама, односно породицама.*

Што који новији дан, то улази у школу наука и знање у све већем обиму, односно научно се градиво умножава. Према том би и кућа још више имала, да се брине о васпиту своје деце, да их боље телесно и душевно одгајива. Но кад по-смотрим кућевни рад у овом погледу, то се уверавамо, да је размак између куће и школе све већи. За то, као што рекох, забавишта измеђују кућу и продужују њен рад, те је оно као сигурна стаза од куће у школу. А како и за што?

Ко је имао прилике, да види чиме се деца играју у забавишту; ко је имао прилике, да види оне ствари, којима се деца забављају н. пр. играјући се играма за гимнастику, учећи песмице и причице, зидањем разних предмета, посматрајући н. пр. живе или верне насликане животиње, па о њима кад говоре и т. д. Ко је све то видео, тај се мора уверити: *да та забавишна игра побуђује и развија душевне и телесне силе у детету. А школа, која сваким даном све више посла и одговорности прима, тражи баш таку душевно и телесно развијену децу, да може и она темљивије да ради са својим прописаним јој градивом.*

Према овоме, поштована Сркињо, јасно видимо, да је забавиште од неизмерне важности за школу и за кућу, те и за опште васпитање. А сад нешто и о злоупотреби забавишта!

Шта, злоупотреба? запитаћеш, поштована Сркињо. Нећу се слепо држати оне Русовљеве изреке и њене тврдње: да је све у човечијим рукама искварено, али ћу ипак рећи, да имаде врло много чега, што је искварено и злоупотребљено у човечијим рукама. Тако је н. пр. злоупотребљена и школа, почев од забавишта.

Човек рођењем својим доноси собом телесне и душевне снаге, али су оне слабачке, те по природи људској су остављене старијима, да се они брину за њихов развитак. А како тај развитак бива, односно треба да бива? *Лагано и постепено.*

Брза култура и њен дух времена је крив, да многи, и могу рећи, готово сви родитељи греше против реченог правила. Тако би сви родитељи хтели, да им дете још у колевци буде образовано, те, чим се дете почне мало развијати, а они га употребљују за рад. То је грех. А за што?

Професор др. Е. Хањак у својим предавањима, наводећи (а и сам имена не спомиње) два физиолога, једног шведског, који вели: „да је дечији мозак врло течан, и да га треба бар 4 год. чувати од напора“; а другог Енглеца, који вели: »да прераним и превеликим напором спољашност мозга ојачава у двапут већма, него унутарњи део, што је узрок непотпуном развиту“, вели: да заиста треба чувати децу од напора у раним годинама, јер после су деца онеспособљена за рад, кад треба да раде те подлегну телесним и душевним болестима, па често и преухитреној смрти.

Као што рекох родитељи на то не пазе, него још од 2 године шаљу дете у забавиште, „да се игра!“ Или тек, што је дете навршило 5 год. одмах би га у школу слали! За то родитељи греше, јер и забавишна игра, као што видесмо, није обична игра, но душевни дечији рад. Но, што се тиче школе, ту им мало смета државни закон, који је на основу научењачких доказивања и искустава у животу наредио, да се до седме године не примају деца у школу.

Брза култура и цивилизација као да нам подсетише родитеље. Као оно што деца, чим виде плод на воћци, не чекајући ни

да отврдне а камо ли да сазре, беру га и једу; тако и родитељи, чим опазе да детету оживљавају душевне силе, одмах га употребљују за рад.

А сад, да Ти завршим са оном наро-

дном: „Лепо је нешто имати, али знати и употребити то!“ т. ј. дижимо што више својих српских забавишта, али их знајмо употребити на праву цел, за коју се забавишта и дижу!

„КРАСНО ДЕТЕ!“

УСПОМЕНА ИЗ ПРОШЛОСТИ, ОПОМЕНА ЗА БУДУЋНОСТ.

Нећам се врло добро, као да је данас било. Био је неописан пролетњи дан. Небо се смешило на обновљену земљу, и тим као да је хтело све жалости, беде и јаде са ње уклонити. Људи весела лица врвили су тамо амо, с лица им је свако могао читати да се радују „победи“. — За мене је био овај дан, дан радости, јер сам први пут тога дана изашла у новом оделу, у ком сам, као што ми рече кројачица, личила „анђелчету“. Да ли ће ово бити, и хоће ли други то рећи, нисам могла знати.

Ја и мама шетали смо се, не потраја дуго застаде пред нас старија нека госпођа, погледа ме и рече: „Красно дете.“ Ми је прођосмо и ја сам се на мах погледала, радост беше неописана. Кроз неко време сусрете нас неки достојанствени господин, који ме по лицу помилује и рече: „Красно дете.“ После тога сусрете нас нека госпођа са дететом, обоје ступе мало на страну, пустише нас да прођемо и ја чух да жена рече своме детету: „Види, како је ово „красно дете!““

Тако прича у своме дневнику ћерка осиромашеног, — проналог човека. А психолог и педагог зна шта сљедује. Како је то мало биће радосно кад му се ласка, а како би се жалост изродила, да нико пажње на њу није свратио? Па не само да је та хвала годила детету него и матери — и мислима је ишла у будућност, каква ју срећа чека. Забаве ће красити, пажњу целог света ће на се обратити „красно дете“ док одрасте. „Красно дете“ је већ учено: пази да се сваком допаднеш. И заиста, то му беше од тога дана једина брига. Сваки слободан тренутак, кад у близини детета не беше нико, било је пред огледалом, ту се хиљадама ситнарија, које само спољашност човечију красе, према

сопственом укусу удешавале и намештале: чипке, шепути, цвеће, шишке, шенир и бог те пита шта. Неговању спољашњег укуса и украса на телу, беху дани посвећени И заиста уђе детету у крв да се по дана чисти а друго по дана на гледање другима изложи. Та потреба, себе чистити, другом се допасти, обратити пажњу другог на се, расте са дететом, бива велика. већа и напослетку горостасна, тако да се поред тога, све друго што у срцу човечијем места треба да има, угуши, као: љубав према родитељима, браћи и народу, воља за рад, истинољубље, чувство стида!

„Красно дете“ је сада „красна девојка“ и сад је главније да обрати пажњу на се. Ни једна забава не сме проћи без ње и без нове хаљине. Учињено је познанство велико, сад се дају и кућевне забаве. Тата се не пита може ли издржати, новац се троши! На послетку отварају се очи родитељима красног детета, виде криву стазу, по којој им ћерка тумара, дубоки јаз, ком они свим могућим силама теже. Хоће учињено да обуставе, неће имаће да изложе задовољству сујете и накита девојци. Она сама тиче се у благајницу очеву, јер изгледа јој немогуће, да она у старом шеширу, у изношеном оделу, у огртачу који је из „моде“ изишао, изиђе на шеталиште. Дође и до озбиљног призора у кући, и кад год се отац детету потужио да му имаће не достаје, да мора ћери наките умалити, па да тим задовољна буде, то на мах завлада у девојци чувство сажалења, против онога човека, који је породицу основао, а није у стању да је уздигне на висину страсти породичних чланова.

Отуд се излеже ценоштовање према

старешини, раскине се љубав између мужа и жене. — Пуштају му се хиљадама при-
мамљивости дана на дан. Ти који му толко
читају стеку код њега милости, и он, да
би успоставио кућевни мир, крњи своје
имање да подмири обилне потребе своје
ћери, те да би је тим довео у располо-
жење. Мало по мало имање се губило с
њим и број пријатеља и обожаваоца је
падао. Обожаваоца, који су јој ласкали,
да је она најдивнији створ“, „ружа с не-
ба“ све је мање, јер нема моћи да се
одржи на „пређашњем ступњу. Обичне по-
требе ћери, раскошан живот у кући, ра-
зорили су цело имање, и цела породица
паде у сиротињу . . .

*

Младост сама одлети, лепота спољашња
изчезне, коса оседи, а на оном свежем
лицу учпне брзи дани велики разор. Има
ње, лепота, младост је пала, а с њима за-
једно пријатељство. Заносне мисли наше
лепогице пале су, и она је сад тек видела
и уверила се, да је пада ништа! Сужети
њеној некад није годило онај, који јој се
нудио, она се надала већем, јер одиста у
кругу њених удварача виђала је „ружа с
неба“ одличних људи а данас свега тога
нема.

„Хаљине, гувернанта, „клавирлерер“,
учитељ француског језика, соаре, хаус

У Турији 1/1. 93.

шнајдерин“ и др. и др. испразнили су та-
тин џеп. „Красно дете“, „ружа с неба“
„рајски цвет“ види се сада усамљен. Они,
који су је некад са Венером (грчка бо-
гиња лепоте) срањивали, данас је не по-
знају. Некад безброј пријатеља, данас ни
једног!!

*

Зимње вече! На пољу је тако ладно
да због те ладноће никог и не можеш ви-
дити на улици. Кровови, дрва, све је оде-
вено у бело зимње одело, погледаш ли
све то, све ти изгледа жалосно. О! Како
беше некад у то доба у дому „красна
детета“, противно но у природи. А данас?

У маленој собици око пећи седе отац,
мати и „красно дете“ им. Сви су троје
дубоко замишљени, прошлост им створила
на лицу неку тужну сету. Нему собну
тишину прекинуо је отац речима:

„Жено! свему си ти крива.“

„Да си честит био не би пронао, —
рече жена.

„Не! драги родитељи — ја . . . ја . . .
горки плач не даде јој даће да збори,
само је тим речима и сузама из ока учи-
нила крај свађи и распри.

И сад они не знају изнаћи кривца, а
ми га можемо.

„Криви су они, у чијим рукама беше
судба „Красна детета!“

Прерадио: Јоса З. Медурити.

Добротворној задрузи Српкиња Турскобечејкиња.

Уморан је Свемогућег слуга
Божји Анђо, од тражења дуга! . . .
Оно цвеће са ког суза лије, . . .
Тако цвеће . . . за Господа није! . . .
Пред престоље свето, божанствено,
Треба цвеће срећом умивено;
Што с', истина, рајем расцветава,
Ал му корен: људска срећа права!
Али сада, широм, дужом раја,
Перивоја ненадмашног баја,
Цвет, што корен срећа му истинска,
Поцлавила: . . . суза сиротињска! . . .

*

Бог ми рече, а ја послушах га! . . .

Намерих се сирочета вага!

Човечанства расад нежан мио,

Изборник ми за послање био! . . .

И на лицу самртног бледила
Извајасмо ја и тужна вила,
Урезамо у црте детињске, . . .
Уписамо . . . јаде сиротињске!
П'онда снимак ове слике худе
Умножисмо да коснемо људе! . . .
Умножена збори слика ова
Хиљадама на лицу створ'ва!
Тужно греде ове слике худе
Међу ближње, међ сабраћу људе;
Многи гледа црте тужно бледе,
Али мало ко их разумеде! . . .
Па ми тешко! . . . Вечноме зар Богу
Горке сузе додијати могу,
Па ће клећи многу душу круту,
Изобиљем земним обасуту! . . .

Ал, одједном анђеоско лице
Сво облише сузе радоснице,
Па жељено рајско цвеће бере,
Да пред престо свемогућег стере.
„Боже света! На земљи још има
Светог плама у нежним срцима!

Т. Бечеј.

Благо земљи, док се на њој множе
Блага дела, земнијех анђела!!“

*

Анђо орно... стере цвећа миља,
... Милосрдне... Творац благосиља!...

Д. Неранцић Брашованова.

ДОПИСИ

Беседа у Т. Бечеју. У очи нове године приредила је Т. Бечејска Добротворна Задруга Српкиња беседу с' игранком у корист своје благајне.

Застој, општи застој завладао нешто последњих времена у нашем друштвеном животу. Па плаха струја кроз ту једноликост је ли нам годила? А годи ли мајци земљи после студи, стеге дуготрајне, топли целив нежног љубимчета, мио поздрав благога пролећа?...

Па прибирајте се још свеже успомене, одњихане љуљком милих утисака, да свијете сплет захвале онима, који га овом приликом заслужеше.

Забаву отпоче збором поштовани г. др. *Богдан Давидовић*. Зборио је о женској задрузи, истакавши за цел исте: неговање идеје милосрђа. Диван говор! Изрази му бирано бисерје, а садржај вреднији од злата! Хвала вешти драгуљару, што наниза низак драгоцених драгуљића, те приведе слушаоце светом огњу одушевљења!

Многи су присутни ганути до суза, а и у мом оку заблиста суза. Па нашто немоћне речи онде, где суза говори? Та суза је, удиљ, најсавршенији израз захвалности!...

Гђца *Јулка Павловића* из Старог Бечеја, певала је самопев: „Кад сам био на твој гробу,“ а по изазивању отпева нам три руске песмице. Као да јој гласак позајмила вила певидруга, а песмицу задахнуло с' росног биља благо миомирје; звуци њезине милосрдне занеше ти душу, и оспособише је, да појми песмину моћ — велемоћ!...

Друга суделачица са стране била нам је гђца *Јеца Манојловића* из Србобрана. Гогоњица је свирала на гласовиру: „Regata Veneziana“ од Листа. Задаћу је решила веома успешно, а по бурном изазивању одсвирала је две песмице и коло. Познаваоци те лепе уметности, хвале вештину госпођичину као и лепо држање за гласовиром. .. Лепа тачка овог распореда била је и декламација. *Мара Максимовића* ученица VI. р. красноречиво је „Јадна Мајка“, а по

Т. Бечеј.

том „Српкиња“. Обе песме саслушане запетом пажњом, изазвале су код слушалаца пријатно уживање. Вешта декламаторка изненадила је присутне!

На овој забави суделовала је и месна певачка дружина. Чланове и чланице научио је песмама поштовани и заузимљиви г. *Миша Ранковић* књиговођа. Поменута дружина отпевала је песме. „Богови силни“ и „Онам' онамо“ на опште допадање.

А трећу и најтежу песму: „Уломак из песме Г. Терлајића — композиција од Толингера, — извела је речена дружина управо уметнички. Песма је двапут отпевана, и још непрестано изазивана. Силан беше утисак, изазван овом песмом преселењом! И онај, који на чуну благостања плови реком уживања, и онај, коме маглу свакидање борбе разгони с' душе чар овога вечера, сећаће се дуго са задовољством короџина милодара: песме раздраганке!... Перо моје, да много ли хтеде. ал' мало умеде!... Па притеците ми у помоћ вредни певачи и певачице, врле задругарке и сви који тог вечера набрасте сплетак пријатних утисака, те дадните у замену за њих свежљаје захвалности, да од њих оплетемо горостас венац врсног г. Миши Ранковићу!

Нека је срдачна хвала изречена и поштованом г. *Аци Подгорчићу*, који не пожали труда, да нам приуговори једно лепо изненадно уживање, својеручно нацртаним, дивно изведеним „редом игара“. Исти је био украшен красном сликом, која је представљала српског гајдаша, тако верно, тако живо, да мнидијех чешће, ећу чути звуке из оне напете мешине. ..

Други део забаве отпочео је српским колом уз гајдаша. Дивна ли је то игра! Гледајући коло изгледа ти као животворна идеја слоге и братимства. А и естетичном укусу задовољава, јер није сурова није дивљачка!... Па... онај неоправдани, у исти мах смешни и жалосни зазор од српскога кола уз гајдаша... Но!... шат се и код нас у томе на боље окрене!...

Златица.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ДРУШТВА.

Св. савска прослава обављена је и ове године на најсвечанији начин у свима крајевима српскога народа; ту се удружи школа, црква, књижевна друштва, читаонице певачке и ђачке дружине, да само што свечаније прославе првог архиепископа и просветитеља св. Саву. Највише се славио светитељ школским и другим беседама; тако је приредила беседу *срп. вел. гимназија у Нов. Саду*, која је све досадање са моралне и са материјалне стране канда надмашила, јер је преко 2000 чисте добити донела.

„Српска Књижевна Задруга“. Према члану 10. друштвених правила Управа је „Српске Књ. Задруге“ одредила да време уписивања чланова за годину 1892 траје до 31 јануара 1893 године. Одмах после тога почеће се разашилати прво коло „Задружних“ издања (7 књига) свима задругарима. До 1 јануара управи је стигао улог за 3433 члана (62 добротвора, 1551 оснивача и 1820 улагача). После 31 јануара издања ће се „Задругина“ моћи добити само по продавној, повишеној, цени у књижарницама.

ИЗ ШКОЛЕ.

Једнодневна настава. Кр. уг. министарство просвете бави се у најновије доба с питањем о једнодневној настави, т. ј. да школа у средњим заводима траје непрекидно само једанпут и то пре подне од 8—1 сата. Министар је тога ради управи питање и иште мњење од свих провинцијалних средњих завода и како чујемо провинцијални се већином одлучују за двојну наставу т. ј. с прекидањем за пре и после подне као и до сад, па за то се изразили и новосадски заводи, јер би непрекидна настава од пет сати била и по умни и по физични живот ученика и ученица штетан, а с друге стране реметио би се тим читав начин живота наших грађана, који су већ свикли да се у подне ручава.

Први испит у новосадском забавишту. Добротворна задруга Сркиња Новосаткиња приредила је уочи тујин дана прошле године испит у своме забавишту, пошто се тада навршило по године, како је забавиште отворено. На испиту је било од 48 уписане деце, само 22 јер су међу децом владале мале богиње. Од стране општине био је управитељ осн. нар. школа г. др. Л. Станојевић, одбор добротворне задруге, скоро сви родитељи присутне деце и још 4—5 друге публике. Испит је почео у 10 сати и трајао је до близу 12 сати пре подне. Деца су била весела, али ипак учтива и одговарала су лепо и тачно на свако питање. Игре, песме и забаве ишле су тако, да су сви присутни задовољни били. На

завршетку је учитељица гђица Мара Симићева поделила свј деци слаткише, које им је начелница задружна гђа Јулка Радовановићка на дар дала. То је и дечицу тако развеселило да су све скакала од радости, а и присутне је још више онда развеселило оно дечије ужинање и завиривање у штаницле, па су повикали живела начелница и учитељица.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Да се парохке од виљушака и сеченице од пожева од сваке прљоштине очисте и што лепше спјају, чисте се преном кртолом и сољу; и то на овај начин: кртола се расече на пола, замочи у со, и таре њоме еиљушка и нож све дотле, док прљоштине нестане.

Да се грозђе преко зиме што боље одржи: треба два и два грозда привезати на врху танким канапом, и тако обрнуте обесити их на јаку мотку ал тако да се гроздови не додирују, на хладовитом а затвореном месту. Тако обешено грозђе треба кроз време од четрнајст дана свако вече из близа добро окадити белим шећером, и у том диму га оставити да преноћи, а преко дан простор у коме стоји изветрити. На тај начин остане грозђе свеже као што је с јесени.

Прасице од црквице да сачуваш. Док траје редња, ваља сваки дан да се додаје у храну по мало водом разблажене (2%) карболне киселине. Који већ пате од пролива, ваља им ово по трипут на дан давати ма и силом.

Свиње да сачуваш од гроница. Ову болест добију свиње с јесени и с пролећа, кад се температура нагло мења, те промукну и кашљу и тешко дишу. Најбољи је лек слачињак око врата; а то је тесто од самлевене слачице замешено са сирћетом. То треба у крпу везати и око врата обвита оболелом свинчету. За пиће ваља давати онда кисела млека с водом помешано и мало сумпора додати. Осим тога додај у храну свака три дана по једну шаку просејана дрвена угља или шаку пепела од дрвета.

РАЗНО.

Прослава Љуб. П. Ненадовића. Наш омиљени, уважени и опште љубљени песник и књижевник Љубомир П. Ненадовић, славио је баш о Богојављењу о. г. 50 година свога књижевног рада. Ова је слава била општа народна слава, јер је Љубомир П. Ненадовић књижевник и човек, који једнаком љубављу грли сав народ а и њега тако сав парод. Слава му! Поживео да Бог да још дуго на слаку и дику роду свом!

Краљ Милан и краљица Наталија. Ова нова година донела је српском народу у Србији и породици Обреновићевој необичне радости, јер се тога дана измирили велики супружници. Овај чип ће обрадовати сваког доброг Србина и Српкињу, јер ће то донети великом делу српског народа типичија и напреднија живота, а младом Краљевићу, душевног мира и утехе, које је тако дуго лишен био.

Никола Тесла учењак светскога гласа, Србин православне вере, изабран је за правог члана првог вел. британског ученог друштва „Royal institution“. Слава му!

Наш сарадник, књижевник и родољуб **Марко С. Поповић** учитељ из Фоче, венчао се с гђицом *Софијом* ћерком г. Ристе Тошевића златара из Фоче. Сретно им бхло!

Вел. Кањишка израилека женска задруга славила је ово дана 50 годишњицу свога опстанка. По томе видимо, да је то најстарија женска задруга у Угарској.

Приложници. Млади бајски становници г. *Иван ил. Иванић* посланик земаљ. угар. сабора са својом супругом *Милком рођ. Дунђерском* даровали су бајској срп. правосл. цркви једну свилу одежду са свима приборима и 100 фор. у новцу, да се заодену за божић сирота школ.

деца и да другим сиротим Србима тамо учини какав божићни дар. За овако племенито дело изјавила им је бајска општина захвалу, а ми им довикујемо: лепо и красно!

Нада Славјанска ћерка оног славног Руског певача образовала је са својим супругом ново певачко друштво од самих мушких гласова одраслих и дечијих, те даје концерте у Бечу, а намерава и у Загреб отићи. Бечке стручне новине особито хвале ово њено друштво и бечлије јатомице посећују њене концерте.

Забаве. *Добротворна Задруга Српкиња Вршињана* приредила је у славу десетогодишњег рада и опстанка свог вечерњу забаву у недељу 24 јануара о. г. са врло лепим програмом.

Добротворна Задруга Српкиња Суботичкиња приредила је такође забаву са врло лепим програмом 28. јануара о. г. За време одмора продаваће одабране гђице руже по 20 н.; у свакој стотини ружа имаће по једна скривен златан новац од 5 франака.

Добротворна Задруга Српкиња Меленкиња приредила је игранку са образинама 17. (29.) јануара о. г. која је била лепо посећена.

Српска виша девојачка школа у Нов. Саду приређује на Сретеније 2. (14.) фебр. о. г. беседу с игранком у корист својих сиротих ученица.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Ст. Бечејкиња

„Просветна задруга Српкиња“ приредила је други дан нашега Вожића — 26. дец. 1892. год. — „Беседу с игранком“. — О забави овој може се казати, да је то била једна од најлепших забава у нашем месту, како по украсу дворане тако и по одабраној публици, а највише по моралном успеху, који је постигнут ту. Па ни материјални успех није изостао; а то се има приписати оном лепом одзиву од стране гостију као и ревности скупљачица. Није ми на ино, морам да напоменем родољубиве особе, које су ово суделовањем својим на беседи, ово украшавањем дворане, ово пак распродавањем улазних карата допринеле, те је ова забава постигла тако леп успех у сваком погледу. Одбор „Просветне задруге Српкиња“ у седници својој од 30. дец. прошле године и сам је признао заслуге појединих приређивачица, те је тако изјавио своју протоколарну захвалу гђама: *Лепосави Сомборској* на лепој уметној свирци, *Јулци Павловићевој* на дивном и заносном певању, *Теодори Берићевој* на вештом и красном декламовању, а г. дру Милану Поповићу на извреном и чаробном певању. Даље: гђама *Милици Дебелачковој* и *Фемки Влаховићевој* на врло укусно украшеној дворани; гђама *Савети Соколовићевој* и *Даринци Ковачевићевој* на труду при каси; и напоследку гђи *Даници Јова-*

новићевој, која је сама са гђцом *Миланом Завишићевом* улазних карата за 107 ф. 50 нов. распродала.

Тим начином добивено је:

Од продатих улазница	107 ф. 50 н.
У вече на каси пало је	162 ф. 50 н.
Свега	270 ф. — н.
Цео издатак чини	107 ф. — н.
Чист приход	163 ф. — н.

Добровољне прилоге учинише ови: гђа *Софија Дражић* 1 ф., преч. г. прота *Јован Борота* 2 ф., адв. *Боромиса Тивадар* 3 ф., *Милан Гагић* 50 новч., *Младен Јоцић* адв. 2 фор., *Ана Предраговић* из *Кумана* 5 фор., *Глиша Манојловић* из *Сентомаша* 2 фор., *Катарина Гавански* 2 ф., др. *Иван Влаховић* 3 фор., *Никола Гавански* 1 фор., *Самко Стојановић* 2 фор., *Богдан Дунђерски* 1 ф., *Младен Гавански* из *Сентомаша* 1 ф., *Лука Мравић* 1 ф., *Милева Степанов* 2 ф., *Милан Поповић* мл. 1 ф., *Паја Петковић* 50 нов., *Катица Влашић* 1 ф., др. *Милан Поповић* 1 ф., *Блау Арон* 1 ф., *Паја Вујићић* подбел. из *Турје* 1 фор., *Јаша Дунђерски* из *Сентомаша* 4 фор., *Милош Тотовић* 1 ф., *Слободан Матић* из *Мохола* 1 фор., *М. Д. Сомборски* 50 н., *Младен Јосић* из *Мартоноша* 50 н., *Радиша Ковачевић* из *Аде* 3 фор., *Милан Д. Манојловић* 1 ф., *Гавра Гавански* 1 фор., *Светозар Гавански* 1 фор. сва тројица из *Сентомаша*, *Тоша Дунђерски* и *Лаза*

Манојловић из Сентомаша, први 50 н. а други 1 фор., Људевит Левија штампар 1 фор., др. Гринбаум 3 ф., Фоњо Пал рим. плебанос 1 ф., др. Балинд Исидор адв. из Петрова Села 1 ф., барон Шандор Рајачић 4 ф., Урош Предић сликар 4 фор., Јунг Игнац 50 нов., Н. Бугарски из Сегедина 3 ф., Деваји Шандор 1 ф. и Ђорђе Јовановић финансиј. званичник 3 ф. (који је пропратио свој прилог овим речма: „У жалости се налазећи, не могу се часном позиву

У Ст. Бечеју на св. Саву 1893. године.

ЧИТУЉА.

Агница ил. Николић од Рудне роф. Маназија од Ходоша врла супруга вел. жупана вршачко-панчевачког, добра Српкиња, племенита душа, која је неопажено велика и многа добротинства чинила, према сиротињи увек саучешћа осећала и увек дарожљива била, преминула је 11. јануара о. г. у својој 55. години живота, оставив за собом троје деце и неутешног супруга. Бог јој дао у рају насеља!

Јелисавета Живковића роф. Браковић мати нашег отличног свештеника, пароха модошког и протопресвитерског намесника вбечкеречког Драгољуба Живковића и сестра Његове Светости патријарха српског Георгија, преминула је 9. јан. о. г. у Ст. Бечеју у својој 67. години живота. Беше уважена и поштована старица, добра Српкиња и примерна мати. Лака јој била црна земља!

Љубица Д. Манчићка добротворка општине Смедеревке и тетка отличног трговца и родољуба смедеревског г. Косте Димитријевића преминула је тамо 29. децембра 1892. г., а сахрањена је сутра дан уз велико саучешће грађана Смедеревских. Бог да јој душу прости!

Живота ил. Флора од Цветне Долине умирљиви капетан, који је за војничке заслуге био декорисан и отликован, преминуо је крајем прошле године овде у Н. Саду. Беше старац добра и милостива срца, помагао је сиротињу свуда. Нека му Бог даде рајска насеља!

Прокопије Видицки бележник батајнички и отац дворског Ћкона и свршеног правника г. Георгија Видицког умрло је 16. јан. о. год. од кашље у својој 62. год. живота. Беше свуда радо примљена и поштована особа. Лака му црна земља била!

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

У неизмерној тузи за премилим и никад незаборављеним братом Божидаром учитељем бањалучким изјављујем путем јавности најискренију благодарност свима уваженим пријатељима, који нам у преголемој тузи и жалости нашој утеху пружише.

Нека је топла хвала Срп. прав општини Бањалучкој (Босна) где је покојник четири године учитељовао, што је о своме трошку сахрањила милог нам покојника не штедећи ни у

одазвати, но појмећ узвишену цел Задруге и забаве молим Вас милостива госпођо Председнице, да изволите овој улазници намењен дарак, као малеп камиचाј велелепној згради, коју у српском народу са тако родољубивим одушевљењем и пожртвовањем задате --- примити! Живеле редитељице!!! Живеле суделоватељице!!

Свима овим добротвор-приложницима изриче одбор у име васцеле задруге своју најдубљу благодарност.

Ж.

чему, да спровод што свечанији буде; а особено се захваљујем: Пречасном господину Виду Ковачевићу протопресвитеру, који се при опелу опростио красном беседом са покојником и уједно живо нацртао лепа својства племените душе непрежаљеног нам брата; тако исто нека је хвала и осталом парохијалном свештенству, које је драгог покојника на најсвечанији начин опојало и до вечне куће спровело. — Нека је хвала цењеној срп. певачкој омладини, која је при спроводу појала тужно „Свјати боже“. Хвала и г. г. колегама и колегиницама, који корпоративно саучешће своје указаше и са својим ученицима и ученицама испратише до гроба покојника нам. Напоследку хвала и свима многобројним суграђанима и добрим људима који се за покојникову душу Богу помолише и њега до гроба отпратише.

Хвала им, свима вечита хвала!

У Станишићу, 25-ог Јануара 1893.

У име остале родбине ожалосћени брат

Лазар Љубојевић
срп. нар. учитељ.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Босанке. Под овим именом намерава издати г. *Ђорђе Т. Мариновић* из Бугајне (Босна) српске народне песме, што их певају момци и девојке у Босни и Херцеговини приликом разних пригода. Биће у књици 293 песме и књига ће бити око 15 штампаних табака дебела на чистој и укусној артији. Цена је 75 н. пре штампе, а после 1 ф. Позива на претплату, а рок претплате траје до Цвети о. г. Скупљачима се даје 11 књига, а новци се шаљу на штампарију Браће Јовановића у Панчево.

„Гласник“ лист за забаву и науку покренуо је у Београду уз сарадњу многих отличних књижевника српских професор Мил. Павловић. Лист ће излазити сваког 10., 20. и 30. дана у месецу, а коштаће годишње 12 динара или 6 ф. а. вр. а на по и на четврт године, половина и четвртина од ове цене. Власник и издавач је књижара Велимира Валожића у Београду, коме се и претплата шаље.

„Јавор“ ће ипак излазити и то двапут месечно за сад; али сваки пут 2 табака. Уређиваће га бивши уред. „Кола“ г. Д. А. Живаљевић.

ЗАБАВА.

ЗВОНО ЗВОНИ...

Звоно звони, зове људе,
Почиње се света служба,
Почиње се света служба,
Звоно звони, зове људе.

Куда си се тако дигла,
Дивна момо, драго чедо,
Дивна момо, драго чедо,
Куда си се тако дигла?

Да л' у цркву хитиш и ти?
Је л' ти Зборник то у руци?
Је л' ти Зборник то у руци
Да л' у цркву хитиш и ти?

Је л' ти мила књига Зборник,
Кад га имаш тако диван?
Кад га имаш тако диван,
Је л' ти мила књига Зборник?

Да ли Зборник збиља читаш,
Не носиш га вента ради?
Не носиш га вента ради,
Да ли Зборник збиља читаш?

Ид' у цркву, иди, иди,
Ако ниси тамо пошла,
Ако ниси тамо пошла
Ид' у цркву, иди, иди!

Купи Зборник, купи, купи,
Ако није то што држиш,
Ако није то што држиш
Купи Зборник, купи, купи.

Воли Зборник, преврћи га,
Треба да се Богу молиш,
Треба да се Богу молиш,
Воли Зборник, преврћи га.

Ако не знаш да си грешна,
Ја ти ево довикујем,
Ја ти ево довикујем
Ако не знаш да си грешна.

Ти е' убица, цуро лепа,
Нехотице ил у знању,
Нехотице ил у знању
Ти е' убица, цуро лепа.

Убица си — срца мога,
Треба да се Богу молиш,
Треба да се Богу молиш,
Убица си срца мога.

Б. Браунџ.

НИЈЕ НА РЕДУ.

ЦРТА ИЗ УЧИТЕЉСКОГА ЖИВОТА

Написао Миливој Чудомировић.

I.

Једнога дана добијем од своје сестре писмо, која је удата, у С. У писму ме позива, да јој дођем у госте, те да идемо у сватове учитељу Станићу који удаје кћер.

Шта сам знао радити, него да се одазовем позиву.

Та ко не би у то српско весеље почитао?!...

А особито, још, као што ја бејах онда... момак.

Може бити... е а Бог би знао!... наћи ће се и мени прилика, па да се и ја већ једном окућим.

Тад ми се породи озбиљна жеља: Да и ја нађем што пре драгану, те да и ја станем пред свете двери с њоме, да ту у светом храму божијем посведочим своју љубав пред целим светом.

Онда не ће бити овако пусто у овим зидинама, као сада, већ ће се уз живи

говор, разлегати по кад-и-кад умилна песмица, да се знаде, да се и овде међу нама срећа настанила.

Том жељом занешен похитам сестри: Да дивно ли је то српско весеље, кад се уз веселу сватовску песму и уз умилне звуке гајдашеве заталаса бурно српско коло окићено најлепшим цвећем, момцима и девојкама, а украшено најдивнијим цветком... невестицом младом.

Ах, сретни, жељно дочекани дане младости!

Ти си камен темељац, јер на теби се оснива сва будућа срећа двоје драгих.

Та дођи, дођи и мени што пре!!...

II.

Ту у сватовн упознао сам се са једном осредња узраста, а вита стаса плавојком, коју никад заборавити не ћу.

Није то била савршена лепотица, да ме је занела, већ умиљата, благе парави девојчица од својих шеснаест лета.

И што сам се више забављао с њоме, у толико ми милија беше, јер сам јој упознао благу душу њену.

Већ први сусрет с њоме изазва у мени неко необично миље.

Стрепио сам кад ми је придевала рузмарин на груди. А кад ми се поглед и нехотице оте на њу, видео сам ону кестенасту густу косу, што ју низ обла плећа отпустила, видео сам оне плаве очи, видео сам зажарене образе њене, а осетио сам врели јој дах и приметио забуну јој, јер јој посао нешто споро иде.

Застидила се... Да ли због тога? или... Е а ко би то знао!... тек и ја сам осећао врелу струју, е мишљах, да ће ме сажећи...!

Хтедох у том маху да је загрлим, пољубим... Зажелео сам тада: да сам ја младожења, а она невеста.

Кад се повело коло и ја се ухватих с њоме у коло, те поиграсмо баш својски, од срца.

Миље, што сам у тај мах осећао, владало је доцније све више над-а-мно. Све ме већма нека неоодољива сила примамљивала к њој, те не знам ни сам за што, али сам увек тежио да сам уз Мару. Певало се, играло се... баш сватовски. Сви смо били весели, раздрагани, а како и да не, кад бесмо окићени „рузмарином-вином“. Дубоко у ноћ савладани умором отпочесмо друштвене игре играти. Међу овима играли смо се и „јастучића“.

Она је била у колу, а ми се окретасмо и певасмо:

„Игра коло на двадесет и два,
У том колу лепа Мара игра!
Ала Мара медна уста има,
Да ме хоће пољубити њима!“

У тај мах престадохмо се окретати, јер је спустила била јастучић пред-а-ме, клече на-њ... и ја клекох... и ми се пољубисмо...

Беше то пољубац... ах никад га заборавити не ћу!... беше баш од срца — својски...

Миље, што сам тада осећао, не могу исказати, јер тако дивних речи нема, да ту сласт опишем. Играсмо се и других

игара. И тек пред саму зору клонусмо од умора.

Ту се упознам и са неким Миланом Којнићем. Био то младић мојих година. Брзо се спријатељисмо, а ни мислио нисам, да ће ми још те ноћи јада задати.

Пре него што ћемо се растати, уз чашицу медљанице, покрену се међу нами овај разговор: Јоване — рече ми — прошао сам доста света, али се још овако весело провео нисам.

— Ни ја... рекох му.

— Ово вече никад заборавити не ћу!

— И мени ће заиста остати у вечитој успомени!

Ту заћутасмо неко време, но сам ипак добро приметио, да није то све што ми је Милан хтео да каже. И заиста он продужи даље...

— Јоване!.. будимо искрени један другоме... као рођена браћа. Исповедимо се један другоме... Ја сам увидео, да си ти заволео Мару...

А што да му и не кажем?

— Јесам — рекох му и осетих плам по лицу, а поглед ми се и нехотице оте ономе крају, где је она седела.

— Је... си... рече уздрхталим гласом...

— Јесам... понових онет.

— И ја сам...

— Шта?!

— Да, па сам већ одлучио да је просим, јер веруј ми, да тако мила створења још видео нисам.

— Ти си се дакле одлучио, да је прошиш... одговорим... Али саслушај ме. Ја сам је заиста заволео и сретан бих био с њоме, да је добијем. Истина нисам јој се исповедио, али колико толико из говора њенога држим, да ми не би кошар дала. Бар она не, а њен отац и мати... е то је друго питање.

— Е па о истоме сам се и ја уверио.

— Тако?! —

— Да. —

— Е па то је лепо! То је она хтела, да нас придобије, да јој своју љубав исповедимо, па кад оде у О. да се похвали својим другима, како је стекла још два љубавника више.

— Може лако бити. Али... та тек онако невино девојче не ћеш бројати у... кокете?

— Твоје ми речи тврде, да је она заиста та... Срећа моја, што јој не поверих тајну срца свога... Ах, какво разочарање!... Уздржала ме је још само та помисао: да је родитељи бар за ову годину још удати неће, јер још пред собом има две сестре, иначе — — —

— То је истина... За ову годину тешко ће шта бити, јер је још млада, она је тек трећа, па није на реду.

Ту нам домаћин прекину разговор са новодонешеном медљаницом... Разгрејамо се њоме... Она нам даде нове снаге и весеље наново оживну....

III.

Од онога дана од кад сам Мару познао, нисам имао више мира. Мисли ми се непрестано бавиле оним милим проведеним сватовским данима. Она ми је непрестано у глави била, а лик њен лебдио ми је пред очима.

Ах, како бих био сретан, да је могу својом назвати!... Да, али каква ми је корист, што ју волим, ако је она, може бити, заволела Милана! Он ће ју узети, биће сретан. А ја? Ах! ја ћу жалити за њоме, док сам год жив.

А што очајавам?!... Та ја јој се ни исповедио нисам. Може бити, да и она мене... воли... Онај први тренутак, кад смо се састали; оно њено шепртљење, кад ми је рузмарин придевала; они нежни погледи; па они мили пољупци... зар ми нису, одали тајну срца њена!... А ја?... ја сам био тада малодушан, те јој се не поверих, да чујем из уста њених одговор — одзив срцу моме....

Отићи ћу што пре у О. да ју видим; да чујем из уста њених: хоће ли се мојом назвати, па ћу је чекати, док и она буде на реду...

И бих отишао био да уговем жељи својој, али... ах!... немило, изненадно писмо мога побре Милана уздржа ме.

Оно је гласило:

Драги побро!

Јављам ти, да сам испросио Мару.

Сватови ће бити о св. Јовану, па гледај, да ми за извесно дођеш.

Твој побра
Милан Којнић.

Био сам као громом поражен, када сам за ово сазнао.

Туга ме нека обузела, е мишљах, да ћу од жалости морати полудети.

Дакле испросио ју!... Право вели она наша: ко пре девојди, онога је... Да сам се ја пре пожурнио, може бити да би за мене пошла? Али, шта ја говорим! Зар би могла за мене поћи, кад ме не воли? Зар има тамо праве среће, где двоје без воље једно за друго полазе?!... Не, не... никада. Само се на чистој, искрепој љубави може будућа породична срећа основати, а без љубави нема благословена напретка... нема среће...

Ал може бити, да није њена воља, да пође за Милана, већ ју родитељи силом дају!... Та и њима морам се чудити, да је још сада удају, кад није на реду!

Али да, Милан је добра партија. Остало му лепо имање после оца, па живи по вољи... Та знају они, да ће им се ћерка моћи онда свега науживати, што јој срце зажели... Да, али докле?

Од тога дана био сам непрестано тужан, суморан...

IV.

Суморност, тугу моју разблажи за неко време сестра ми, коју сам на скоро походио.

Између осталог саопштим јој и то, да Милан узима Мару

Она се томе јако зачуди, јер јој Марина тетка о томе ништа говорила није; та она би тек морала у сватове позвана бити! А и од куд би је дали, кад није на реду.

По мени је одмах приметила, да ми је неправдо, што ју Милан узима. Упитала ме је, и ја јој све поверих. Та и коме бих, кад сестри не бих поверио невољу своју!

— Али, ако је то само шала од Милана! — рећи ће сестра.

— Каква шала! Нема ту шале! Рекох ти, да ми се у Јелениним сватовима исповедио, да ју воли...

Па немој се жалостити, има хвала Богу девојака! . . .

— Али таке, као што је она, ретке су.

— Надај се . . . Све је у божијој руци.

Ко зна.

На то наиђе зет ми, те окренусмо други разговор.

Сестрине речи окрепише ме; улише ми нову наду, да је Милан може бити хтео само шалу са мном да збија, кад ми је оно писао.

И ја сам од то доба почео веселији бивати, надао сам се, да ће ми сестра на скоро радосну вест јавити . . . да се Мара још не удаје.

Али . . . једнога дана разабрах из писма свога друга учитеља из О. да се Мара удала, те је тако и моја нада узалудна постала.

Писмо друга мога тако ме је потресло, да већ нисам знао ни сам шта да чиним од невоље тешке. Увидео сам, да је моје надање узалудно . . . она се удала. . .

V.

После неког времена добио сам био опет писмо од сестре . . . звала ме је у госте о Сретенију, тога дана ће бити, вели, код њих забава, па да никако не изостанем.

. . . „Али за извесно, јер знам да ћеш се врло угодно провести, као никад до сад“ . . . писаше она.

Угодно да се проведем . . . Она тако мисли . . . А могу ли се ја угодно проваћати онде где Маре нема. Последња моја угодна забава била је у сватовима . . . Она се удала с удајом њеном престаде свако моје весеље, свако задовољство моје.

Да ли да идем? . . . Не ћу . . . Али за што опет да сестри на жао учиним?

Ићи ћу; и то један дан раније, јер баш бејаш радознао: како то сестра мисли, да ћу се угодно провести, као никада до сада . . .

.VI.

Колико ми је тешко било за Маром што се удала, ипак нисам могао први се стри споменути, кад сам јој у госте дошао. Знао сам, да би ме задиркивала, а можда и кукавицом назвала, што сам за-

боравио на свој мушки понос, те непрестано жалим за Маром. Жељно сам очекивао сутрашњу забаву, да видим како и на који начин ће се испунити сестрине речи.

— Шта мислиш, браца, хоћеш ли се женити скоро? . . . упита ме сестра кад смо после ручка остали нас двоје сами.

— Не ћу.

— Охо! А за што?!

— За то, јер се Мара удала . . .

— Е да! . . . А од куд знаш?

— Од куда? . . . Писао ми је Илија.

— Баш за њу?!

— Да . . . Ево чуј: „Прошле недеље био сам у сватовима код овдашњег трговца господар Јеврема Лазића; удавао је кћер за трговца у К. . .“

— Је ли то све?

— Па шта би ти више!

— Ха, ха, ха! . . . насмеја се слатко.

— Та лако је теби смејати се. . .

— А теби, опет тешко туговати за Маром. . . Ха, ха, ха! . . . Удала се, па сретно јој било. . . И ти ћеш се оженити, па мирна Босна!

— Та да, теби је само до шале!

— Хвала Богу! . . . Да Бог да и теби било! . . . И збиља, браца, зар ти за извесно држиш, да се је она удала?!

— Та у писму Илијину нема ни спомена о Мари и Милану!

— Доста ми је и то.

— Шта је доста?!

— Па ето то, што је написано.

— Да је господар Јеврем удао кћер за трговца у К.

— Па да!

— Иди, браца, иди. . . Ко ти се не би смејао? . . . Та зар си заборавио да господар Јеврем има још две старије кћери! . . . А зар је само Милан трговац у К.

Тад се насмеја слатко, а ја се уозбиљно, па никако до речи да дођем.

У тај мах зачу се куцањ на вратима и на нашу реч: „Напред!“ ступи зет ми са начелником у собу.

— Овде мора да се шта занимљивог догодило, кад се ви госпођо тако слатко смејете . . . рече начелник посматравши нас боље.

— Боме јесте т. ј. почетак је баш занимљив. . . .

Но и свршетак ће још занимљивији бити . . . упаде јој зет у реч. . . . Но за сад ћемо оставити то на страну, јер је господин началник дошао, да идемо код господина свештеника на чашу вина . . . дода зет.

— Е па да Бог да срећно било! . . . пожели началник.

А сестра на то:

— Даће Бог . . . даће! . . .

А ја се у томе часу бејох нашао у забуни, јер ни сам знао, шта све то значи.

VII.

Бадава, ни онај добри шиљерац није могао за часак да ме развесели.

По глави ми се непрестано врзле сестрине и зетовљеве речи. . . Прави смисао њихов ја нисам могао никако да разумем.

Постидео сам се био сада и самога себе, како сам могао из Илијина писма и закључити, да се Мара удала за Милана, кад о њима ни спомена нема! . . . Е ал' ко зна, можда моји о томе не знају.

Да ме је ко потанко распиткивао, шта се све ту при чаши вина говорило, не бих умео рећи. Но ово сам добро запамтио, кад је началник рекао:

— Учитељ Станић, видио сам, добио је већ гостију.

— Сигурно зет му и кћи . . . дода зет ми.

— Неће бити, јер сам из далека приметио, да су им коњи јако заморени, а има их троје у коли . . . рече домаћин.

Да није Мара са својима! . . . сину ми мисао. . . А како би они по тој непогоди чак овамо! . . . Ах, камо среће да је! Ко би био сретнији од мене! . . . Али ако је удата!?

Љутио сам се сада; од куда баш сада да ме позову на вино, кад сам са сестром у најважнијем разговору био. Као да су се сви против мене заверили, да ме још већма муче.

Једва сам дочекао час, кад је началник са зетом ми отишао у општину, а ја се журним кораком ушутим кући, да замолим сестру, да не збија шалу, већ да ми каже извесно, што о Мари знаде.

VIII.

Излазила је баш из собе, кад сам у предсобље ступио.

— Јеси ли чула, сејо, кажи ми, молим те, да ли се Мара удала или не?

— Е па кад ме тако лепо молиш, казаћу ти све што знам. Него иди ти у собу, сад ћу ја одмах доћи, док девојци нешто наредим.

Она оде у кухињу. а ја у собу.

Кад ја у собу, а ту . . . Мара.

Одкуда она овде!

Дрхтао сам од узбуђења, те нисам могао до речи да дођем.

Она је то приметила. Устав са места пружи ми руку и рече:

— Чудите се зар што сам ја овде! Та и ми смо позвани на сутрашњу забаву. А сад сам ево дошла по жељи теткиној, да посетим вашу сестру.

Збунио сам се, те је и нехотице упитах:

— Је ли и Милан ту?

— Који Милан!?! . . . запита ме изненађена мојим питањем, те устукну корак, два натраг.

— Па Милан Којнић . . . ваш суруг.

— Господине, ви као да хоћете, да се са мном шалите?!

— Не, то не мислим.

— Па одкуд тако питање, кад ја још нисам. . . удата. . .

Ову последњу реч изговорила је тако тихо, да сам једва чути могао, а при том обори лице своје земљи, те се зарумени. Зар од стида што је ту реч изустила.

Ох, ала беше у том часу дивна!

— Нисте . . . Ох, среће мени! . . . Дакле ја сам био преварен.

— А ко вас је преварио?! запита ме.

— Та он, Милан . . . али тим боље, сад ми вас бар нико отети неће.

Тад је пригрлих, а она наслони своју главу на узбуркане ми груди.

Има ли веће среће на свету?!

После толико времена стресли смо љубавни терет, јер поверисмо једно другоме најсветију тајну своју.

Ја се осећаш као на ново рођеним. Сав дотадањи јад, сву невољу своју заборавио сам тада, јер ону, коју сам из-

губљеном држао — нашао сам. Нашао сам је још дражу, још милију.

У том уђе и сестра, ја ју загрли и рече:

— Сестро, ево ти снаје. Сада тек разумем твоје речи. Теби нека је хвала, јер ти си се бринула, да све овако дивно удесиш.

IX.

„Е па дотле, а куда ћу више“... да изустим и ја са неумрлим Бранком. Та и нашто даље дуљити причу ову, кад већ сваки знаде какав јој је крај.

О Бурђеву-дну испратио је господар Јеврем двоје сватова, те остаде он сам са својом женом, као оно голо стабло без

грања... Е ал' тако мора да буде...

Ко беше сретнији од нас!... Мара ми је онака, какву сам у сновима млађане моје маште замисљао. Та нема веће среће, него кад је жена искрено одапа своје мужу и појми важност положаја ње гова у борби живота.

* * *

Е тако вам прича мој један друг најмилији доживљај из свога живота.

Ах, заиста је љубав најплеменитији дар од свевишњег Бога; јер се само на њој права, искрена, мила породична срећа основати може.

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА.

Осим ових особа, што читају и што скупљањем претплатника проширују круг читалачке публике за наш лист и његове смерове појавили се у новије доба и такви пријатељи, који по више примерака претплаћују, да се ови међу сиротим и добрим ученицама наших виших просветних завода поделе за читање. У такве пријатеље бележимо и ове године:

1. *Госпођу Катинку ил. Еремића из Вел. Кикинде*, која је и ове године претплатила из 4 примерка за поклон и ти се шаљу приправници Олги Ракићевој у Дубровник, Анки Рафаиловићевој ученици VI. разр. београдске жен. школе, Смиљи Добродолској ученици III. р. више девој. школе у Нов. Саду и један се примерак шаље управи сарајевске срп. више девој. школе за једну добру ученицу.

2. *Гђа Милева Алексијевићка и г. Вуле Симић из Крагујевца* претплатили су такође свако по 4 примерка с поруком, да се овоостраним ученицама виших народ. школа подаре у спомен њихових лане преминулих ћера и односно сестре: *Александре Алексијевићка и Јеле Симићка*, које су врло радо читале „Женски Свет“, а живеле су као две рођене сестре; па као и судба да је ишла на то, да их не раставља ни онога света, јер су обе брзо једна за другом преминуле. А биле су вредне, а радене, а скромне, па и угледне, да су привлачиле махом околину куд су год доспеле. Њихови дарови иду; Вери Бугарској приправници сомборској, Лепосави Недучиној ученици више нар. школе у В. Кикинди, управи панчевачке више девој. школе за једну добру ученицу и овим ученицама новосадске више дев. школе: Софији Продановићевој, Марији Милутиновићевој, Зорки Димитријевићевој и Ангелини Ивановићевој.

3. *Зорка Обрадојевићка* ученица новосадске више девој. школе платила је за своје две дру-

гарице: Марију Старчевићевој и Емилију Петровићевој.

Како у име наше, тако и у име ових обдарених ученица изјављујемо дародавцима нашу најтоплију захвалу.

Уредништво.

НОВЕ МУЗИКАЛИЈЕ.

Изишла је: *Четворка по српским мотивима* за гласовир саставио г. Маршал. Издао Адолф Шен у Сомбору. Цена 2 круне.

ОДГОВОРИ.

Гђи Јулији ил. Јовици Б. Пешта. Предао сам чланство Ваше од 5 ф., овдашњем скупљачу књижевне задруге г. Тихом. Остојићу професору и већ Вас је пријавио у Београд. Молим, да расположите, шта ћу са сувишном 1 форинтом.

Гд. С. С. у Б. Прихваћамо предлог и понуду, молимо, да наставите Поздрав!

Гд. Ђ. М. Ј. Шабачу. Једно ћемо употребити. Свиди нам се. Покушајте и на забави. Поздрав!

Гд. Р. П. Митровица. Претрпани смо материјалом. Изићи ће у идућем броју. Поздрав!

НАПОМЕНЕ.

1. Шаљемо још овај број свима лањским претплатницима, који нам нису вратили лист, а нису се још одазвали претплатом, у нади, да ће нам до 1. марта о. г. послати претплату ил бар јавити, да желе држати лист. Ко нам и дотле не одговори ништа ил не пошаље претплату, сматраћемо, као да није рад да чита наш лист и престаћемо даље слати му, јер нећемо ником да се намећемо.

2.) Јављамо и то, да смо наручили дивоткорнице за наш лист и чим добијемо разаслаћемо онима, који су већ поручили. Јавило се само 28 њих и за то ће без поштарине вредити 70 нов. комад. Наручили смо пак 50 комада те тако могу добити још и други, који би се још пријавили.

Уредништво.